

УДК 631.3–192:662.63

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БІОПАЛИВА З НАФТОВИМ ДИЗЕЛЬНИМ ПАЛИВОМ

Латоша В.В., магістр

*Науковий керівник: Журавель Д.П., д.т.н.**Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна*

Біодизельне паливо може вироблятися на великих заводах і на маленьких господарських біодизельних установках за різноманітними технологіями з різних видів жирів. Проте, незалежно від цього виробник палива повинен гарантувати споживачу високу якість біодизелю, що забезпечить безвідмовну та ефективну роботу двигунів визначеної конструкції. В іншому випадку біодизель не зможе конкурувати на ринку з традиційним дизельним паливом, не враховуючи чисельні екологічні переваги. Тому саме стандартизація – є передумовою для успішного введення та проникання біодизелю на паливний ринок. В Україні з червня 2007 року введено в дію галузевий стандарт Міністерства аграрної політики на біодизель, розроблений Національним аграрним університетом, СОУ 24.14-37-561:2007 «Ефіри метилові жирних кислот для дизельних двигунів. Вимоги та методи оцінювання». Виходячи з умов використання та зберігання до палив традиційно ставлять такі вимоги: високі енергетичні характеристики та термодинамічні властивості продуктів згоряння; прогонність; оптимальна випарованість; надійне запалення та горіння з оптимальною швидкістю у камерах згоряння двигуна; висока стабільність в умовах зберігання та використання; нетоксичність; широка сировинна база, невисока вартість та доступність для одержання у великих масштабах [1,2].

Якісний біодизель відповідає вказаним вище вимогам і це підтверджено роками дослідів та експлуатації у багатьох країнах світу. Для визначення контрольних показників якості перші розробники взяли за основу стандарт на традиційне дизельне паливо і доповнили його специфічними для ефірів жирних кислот параметрами, що характеризують їхній склад та чистоту. У ЄС при розробці стандарту для вивчення характеристик FAME (метилові ефіри вищих жирних кислот) у 2001 році була створена програма “BIOSTAB” [2]. За її результатами був підготовлений європейський стандарт EN 14214:2003 „Автомобільні палива. – Метилові ефіри жирних кислот (FAME) для дизельних двигунів. – Вимоги та методи контролю.”

Переваги використання біодизелю: відновлюваність; енергетична ефективність; заміна нафтових дизельних палив; можливість

використання у існуючих дизельних двигунах без або із мінімальною модернізацією; зменшення емісії парникових і токсичних вихлопних газів; не токсичність, швидке біологічне розкладання; виробляється із вітчизняної сільськогосподарської сировини.

Порівняльний аналіз якості вихлопних газів традиційного і дизельного палива показав істотну перевагу останнього з екологічної точки зору. Зокрема кількість димних часток знизилась більш як на 50 %. Емісійні характеристики екодизеля підтверджують, що це прекрасне не забруднююче паливо, особливо у відношенні зниження колоїдних вуглеводних часток. Емісія оксидів сірки і ароматичних складових близька до нуля. Баланс CO₂ дорівнює нулю. Екологічна привабливість цього палива очевидна [3,4].

Біодизель має деякі властивості кращі як в мінерального дизелю, саме: значне зменшення емісії окису і двоокису вуглецю в порівнянні з дизельним паливом; біодизель має кращі мастильні властивості ніж дизель, тому зменшує зношуваність двигуна і продовжує термін його служби; при згоранні біодизеля вихлопні гази є білими, а не чорними як при згоранні дизелю; температура загоряння біодизеля є вищою ніж в дизелю, тому він є безпечнішим; біодизель має вище цетанове число ніж дизель, тому якість згорання палива є кращою; біодизель має значно нижчий вміст сірки, тому не завдає такої шкоди навколишньому середовищу; при попаданні в ґрунт чи воду, біодизель не завдає шкоди, тому що переробляється мікроорганізмами на протязі 3-4-х тижнів; біодизель може використовуватись в чистому виді (B100), або змішаним в будь-яких пропорціях з дизелем (B5, B10, B50 та ін.).

Біодизель також має деякі недоліки, котрі необхідно знати при користуванні біодизелем: біодизель має температуру замерзання на кілька градусів вищу ніж дизель, тому, при низьких температурах необхідно додавати до біодизеля добавки, понижуючі температуру замерзання, або змішувати його з “зимовим” дизелем в пропорціях 50:50; біодизель агресивно діє на натуральні резини та деякі еластомери (тигон, полівініл, поліамід та нітрил). Для уникнення пошкоджень, необхідно замінити вироби з таких матеріалів на такі, що не піддаються дії біодизеля (вітон, поліуретан), або використовувати суміші біодизеля B5–B30. Європейські та американські виробники двигунів, починаючи з середини 1990-х не використовують в своїх виробках матеріалів, що піддаються дії біодизеля. Біодизель як хороший розчинник, може вимити весь бруд, котрий осів в баку та трубопроводах до його застосування. Необхідно в перші місяці користування біодизелем періодично контролювати стан паливних фільтрів. Використання чистого РМЕ призводить до підвищення тиску впорскування до 25 % і робочої температури системи живлення. З хімічної точки зору, біодизель слабкий розчинник. Не бажаним є контакт дизельного біопалива із латунню, бронзою, міддю, свинцем,

оловом та цинком. Метиллові естери жирних кислот сумісні не із всіма полімерними матеріалами, так вони агресивні до резини, поліпропілену та полівінілу [5]. У біодизеля підвищена сприйнятливність до розвитку мікроорганізмів. У РМЕ недостатня стійкість до низьких температур (нижче $7...10^0$ С).

Таким чином, біодизельне паливо представляє інтерес як реальна перспектива часткової заміни нафтового дизельного палива, без необхідності створення нових інфраструктур заправних станцій і кардинальної зміни двигунів внутрішнього згорання. Економічний ефект від використання цього палива може скласти значну суму, а також дозволить значно скоротити шкідливі викиди в атмосферу.

Однією із основних проблем стандартизації біодизельного палива є комплексне формування методів визначення його показників якості. В той час, як для фізичних показників якості можна застосовувати відомі методики, що довгий час використовуються в Україні на недорогому та розповсюдженому обладнанні, більшість хімічних показників потребують впровадження нових спеціальних методик.

Список літератури.

1. Журавель Д. П. Обґрунтування методу прогнозування ресурсу мобільної техніки при експлуатації її на біопаливі. *Праці ТДАТУ: наукове фахове видання*. ТДАТУ. Вип. 12. т. 3. Мелітополь, 2012. С. 109-119.
2. Журавель Д. П. Моделювання енергетичного балансу трибосистеми сільськогосподарської техніки в середовищі змащувальних матеріалів. *Вісник Українського відділення Міжнародної академії аграрної освіти*. Запоріжжя, 2013. Вип. 1. С. 126-132.
3. Журавель Д.П., Юдовинський В.Б. Знос матеріалів в середовищі біопалив. *Праці ТДАТУ*. Вип. 10, т.2. Мелітополь, 2010. С. 77-90.
4. Журавель Д. П. Оцінка зносу трибоспрямижень в середовищі біопаливо-мастильних матеріалів. *Праці ТДАТУ*. Мелітополь, 2012. Вип. 12, т.2. С. 28-33.
5. Журавель Д. П. Особливості використання олив біологічного походження для мобільної техніки. *Вісник Українського відділення Міжнародної академії аграрної освіти: зб. наук. праць / УВ МААО*. Запоріжжя, 2014. Вип. 2. С. 157-165.